

การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา
ของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี

MANAGEMENT OF RELIGIOUS TOURISM LEARNING IN
WIHANTHEPSATHITPHRAKITICHALOEM, CHON BURI PROVINCE

ลิลลาลี ศิริวิไลเลิศอนันต์, Lintalee Siriwilailerdanun
สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Tourism, Faculty of Arts and Education,
Phitsanulok University, Thailand
Email : hotel_belle@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี และ 2) เปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาตามทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี ใช้สูตรของ Cochran และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน

ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยว คือ เพื่อกราบไหว้ สิ่งบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดจีนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$) โดยด้านสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) ในประเด็นสถาปัตยกรรมจีนสวยงามและมีคุณค่า และโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ทางศาสนา รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร ด้านสิ่งดึงดูดใจด้านบุคลากร และด้านการเข้าถึง ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาพุทธสถานวัดจีน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้, การท่องเที่ยวเชิงศาสนา, วิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม, จังหวัดชลบุรี

Abstract

The objectives of this article are 1) to study the management of religious tourism learning resources of Wihantheptsathitphrakitchaloem, Chonburi province. and 2) to compare the management of religious tourism learning resources according to the views of thai tourists. With the sample group thai tourists visiting Wihantheptsathitphrakitchaloem, Chonburi province, using the Cochran formula and selecting a random sample of 400 people.

The research results were found that most of the thai tourists have a tourism purpose, which is 38.5 percent of worship and worship. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.47$) with the location having the highest average ($\bar{X} = 3.95$) on the issue of beautiful and valuable Chinese architecture. And archaeological sites of religious historical significance, followed by information resource activities In terms of human attraction and accessibility, respectively, when comparing the management of buddhist tourism learning of chinese temples, it was found that professional thai tourists and income is different have views on the management of religious tourism learning resources of the Wihantheptsathit phrakitchaloem, Chonburi province The difference was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords : Management of Religious Tourism Learning Wihantheptsathit phrakitchaloem Chon Buri Province

บทนำ

ปัจจุบันวัดหรือศาสนสถานได้กลายเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นเหตุให้วัดหรือศาสนสถานบางแห่งได้ปรับบทบาทใหม่ จากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์และศาสนพิธีของชาวบ้าน หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้คนในชุมชนที่แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่ กระทั่งกลายมาเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น มีสาเหตุมาจากการที่วัดได้ขยายบทบาทโดยอาศัยคุณสมบัติของศาสนสถานเป็นแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งการปรับแต่งบทบาทของวัดในมิติของการท่องเที่ยวโดยไม่สูญเสียสภาพเดิม (มนชนก จุลสิขี, 2562) นักท่องเที่ยวจำนวนมาก ให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ที่เป็นการเดินทางเพื่อการศึกษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และแสวงหาคูณค่าทาง ด้านคุณธรรมจริยธรรม อันนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้อ ทั้งแก่เพื่อนมนุษย์และต่อสิ่งแวดล้อม (พระครูสังฆรักษ์สาธิต ปุณฺณสิโธ และคณะ, 2561) ในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อกันและกัน ผ่านการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในลักษณะต่างๆ เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัด การไหว้พระประจำวันเกิด ปีเกิด การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยเน้นการฝึกสมาธิทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้สนใจได้เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และพุทธศาสนา อันจะนำไปสู่การปลูกฝังด้านศีลธรรม จริยธรรม และการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม สะท้อนให้เห็นค่านิยมในการทำบุญและการแสวงบุญของสังคมไทยที่ปฏิบัติมานับแต่อดีตซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวแนวดังกล่าว ได้รับความสนใจตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งเป็นลักษณะของการเดินทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้คน ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเฉพาะด้านที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนมากให้ความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาพุทธศาสนา ขึ้นชมสถาปัตยกรรมหรือประวัติศาสตร์และบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์การนมัสการเกจิอาจารย์รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละศาสนา (นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เชียว และคณะ, 2561)

วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวได้ซึมซับเอาคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมอันดีไปสู่การยกระดับสังคมที่มีคุณภาพ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนามีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกถึงความรับผิดชอบดูแลและส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวเองก็จะมีจิตผูกพันกับศาสนา ผ่านความประทับใจที่ได้จากการท่องเที่ยว วิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม (ศาลเจ้าหน้าจาซาไห้จื่อ) เป็นพุทธสถานที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดชลบุรีที่สร้างขึ้นในรูปลักษณะสถาปัตยกรรมจีนสูง 4 ชั้น โดยมีความโดดเด่นคือการประดับประดาตามความเชื่อของชาวจีน เช่น รูปปั้นมังกร กระจ่างรูปศักดิ์สิทธิ์ เส้าฟ้าดิน

นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่มีองค์ไม้สวยเอี้ย (ดาวเทพคุ้มครองดวงชะตาประจำปีเกิดของมวลมนุษย์) ครบ 60 องค์ เพื่อให้ผู้มาเยือนได้ขอพรได้ตรงตามปีเกิด ดังนั้น ผู้วิจัยได้เล็งถึงการพัฒนาวัดเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงศาสนา ประกอบกับเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวควบคู่กันไป ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าทั้งทางปัญญาและทางเศรษฐกิจโดยผ่านการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ประกอบกับแหล่งเรียนรู้ในวัดจีนยังมีการศึกษาน้อยมาก ซึ่งพบว่าวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิมเป็นพุทธสถานที่เป็นที่นิยมและรู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และมีความสำคัญที่ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนแต่ยังไม่มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม การวิจัยครั้งนี้จึงถือเป็นการนำร่องเพื่อให้ทราบถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของวัดจีน ในจังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับนักเรียน ประชาชน และผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้การบริหารจัดการที่เหมาะสมจะทำให้ผู้สนใจที่จะศึกษาข้อมูลพุทธสถานวัดจีนได้รับประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการพุทธสถานวัดจีนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทรงคุณค่าทางศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาตามทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี” ซึ่งขอบเขตของการวิจัย มีดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับ “แหล่งเรียนรู้”
2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. ศึกษาการจัดการพุทธสถานวัดจีนในประเทศไทย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่กำลังเดินทางท่องเที่ยวในวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล (ธันวาคม 2562 – มกราคม 2563)

กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่กำลังเดินทางท่องเที่ยววิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1977) ที่คลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ประกอบด้วย ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสถานที่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านบุคลากร และด้านการเข้าถึง ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.83 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ โดยได้ค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ รายงานวิจัย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA และการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากการสำรวจข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน พบว่า เพศหญิง ร้อยละ 51.0 และเพศชาย ร้อยละ 49.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ร้อยละ 40.0 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.0 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 28.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 - 30,000 บาท ร้อยละ 24.50

ผลการศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิต พระกิติเฉลิม จังหวัดชลบุรี

พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัดจีน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$) โดยด้านสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.68$) ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.67$) ด้านสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X} = 3.63$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.99$) และด้านการเข้าถึง ($\bar{X} = 2.64$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัดจีน ในภาพรวม

การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร	3.67	0.746	มาก
2. ด้านสถานที่	3.95	0.857	มาก
3. ด้านบุคลากร	2.99	1.091	ปานกลาง
4. ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว	3.68	0.830	มาก
5. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.63	1.093	มาก
6. ด้านการเข้าถึง	2.64	0.731	ปานกลาง
รวม	3.47	0.641	มาก

ผลการเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน ปรากฏดังนี้

ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัดจีน ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบรายคู่ไม่แตกต่างกัน

ด้านสถานที่ พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัดจีน ด้านสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบรายคู่ การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ด้านการสถานที่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	\bar{x}	ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 – 20,000 บาท	20,001-30,000 บาท	30,001-40,000 บาท	40,001-50,000 บาท	50,001 บาทขึ้นไป
		3.72	3.57	3.57	3.75	3.43	3.73
ต่ำกว่า 10,000บาท	3.72	-	0.14	0.14	-0.03	0.28	-0.01
10,000-20,000 บาท	3.57		-	-0.00	0.46*	0.13	-0.16
20,001-30,000 บาท	3.57			-	-0.18	0.13	-0.15
30,001-40,000 บาท	3.75				-	0.31	0.02
40,001-50,000 บาท	3.43					-	-0.29
50,001บาทขึ้นไป	3.73						-

จากตารางที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ด้านการสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ที่แตกต่างกัน คือ รายได้ 10,000-20,000บาท กับ รายได้ 30,001-40,000 บาท

ด้านบุคลากร พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนแตกต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัตจีน ด้านบุคลากร ไม่แตกต่างกัน

ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัตจีน ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบรายคู่ การจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่

อาชีพ	\bar{x}	นักเรียน/ นักศึกษา	พนักงาน ภาครัฐ	พนักงาน เอกชน	ธุรกิจ ส่วนตัว	เกษตรกร	อื่นๆ
		4.15	3.86	4.08	3.84	3.25	3.82
นักเรียน/นักศึกษา	4.15	-	0.28	0.06	0.30	0.90*	0.32
พนักงานภาครัฐ	3.86		-	-0.21	0.02	0.61	0.04
พนักงานเอกชน	4.08			-	0.24	0.83	0.26
ธุรกิจส่วนตัว	3.84				-	0.59	0.02
เกษตรกร	3.25					-	-0.57
อื่นๆ	3.82						-

จากตารางที่ 3 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 1 คู่ที่แตกต่างกัน คือ อาชีพนักเรียน/นักศึกษา กับอาชีพเกษตรกร

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัตจีน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่แตกต่างกัน

ด้านการเข้าถึง พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัตจีน ด้านการเข้าถึงไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดจีน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในประเด็นสถาปัตยกรรมจีนสวยงามและมีคุณค่า และโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ทางศาสนา รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านบุคลากร และด้านการเข้าถึงตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนชนก จุลสิกข์ิ (2562) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในพื้นที่ฝั่งธนบุรี พบว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อันส่งผลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจเป็นสำคัญ และยังเป็นการจูงใจในการแสวงบุญในมิติทางศาสนาและความเชื่อ วัดในพื้นที่ฝั่งธนบุรีมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่และมีความสวยงาม ตลอดจนคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัดบางแห่งมี ความเหมาะสมจากสภาพแวดล้อม ทำเลตั้งอยู่ริมคลองและความศักดิ์สิทธิ์ของครูอาจารย์ตั้งแต่อดีต แต่หลาย ๆ วัด ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก เช่น วัดกาแพงบางจาก วัดท่าพระ วัดสังข์กระจายวรวิหาร วัดโพธิ์นิมิต สถิตมหาสีมาราม วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร วัดทองศาลางาม วัดวราฆาตยภรณ์สาราราม (วัดขุนจันทร์) และ วัดนาครปรก ซึ่งเป็นวัดที่มีศักยภาพด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในพื้นที่ของวัดดังกล่าวทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย และด้านการสนับสนุน ถือเป็นส่งเสริมให้แต่ละวัดมีศักยภาพและเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมในพื้นที่และที่สำคัญคือ เป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนา และประชาสัมพันธ์วัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาต่อไป ในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมุณีนทร์ มุณีนทรโร (กองจันทร์ดี) (2561) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านการจัดองค์กร และด้านการกำกับดูแลตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมุณีนทร์ มุณีนทรโร (กองจันทร์ดี) (2561) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัด

สมุทรปราการ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า พุทธศาสนิกชนที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธัชชร์ สิริมงคล (มาตรา) (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุหอนุรักษ ธีรสกุลโก (ช่างเมือง) (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัย เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาครแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดจีน ด้านการเข้าถึงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น วัดควรจัดบริการให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายสะดวกด้วยรถส่วนตัวและรถประจำทาง จัดการจราจร การคมนาคมสะดวกมีป้ายบอกทางชัดเจน และภายในบริเวณวัดจัดให้มีแผนผังแสดงแหล่งท่องเที่ยวในวัด แผนที่แสดงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาภายในวัด เพื่อแสดงจุดที่น่าสนใจที่นักท่องเที่ยวหรือผู้แสวงบุญไม่ควรพลาดชม

2. จากผลการเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาพุทธสถานวัดจีน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น วัดควรศึกษาการบริหารการท่องเที่ยวเชิงพุทธเพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์วัดและเป็นสถานที่ให้ประชาชนและคณะสงฆ์ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีเจ้าหน้าที่ที่มาคอยให้คำแนะนำต่าง ๆ สามารถตอบคำถามได้ตามต้องการ และ เจ้าอาวาสควรบริหารจัดการให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัดให้อยู่ในสภาพสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ของชุมชน

3. ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อพุทธสถานในการวางแผนการบริหารจัดการพุทธสถานวัดจีนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และพระสังฆาธิการนำไปเป็นแนวทางในพัฒนาพระสงฆ์และเณรให้มีเป็นผู้แนะนำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในวัดแก่นักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- พระมนินทร์ มุณีนโทโร (กองจันท์ดี). (2561). **การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ**. สารนิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธัชชร์ สิริมงคล (มาตรา). (2556). “**การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**”. พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุหอนุรักษ ธีรสกุลโก (ช่างเมือง). (2554). “**การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัด สมุทรสาคร**”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์สาร ปุญญเสถียรโก. (2561). **การพัฒนากิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยตามหลักพุทธบริหารการศึกษาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์มจร, กรุงเทพมหานคร, 6(4), 1475-1489.**
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว และคณะ. (2561). **พฤติกรรมการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติปางสีดา. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร, 11(1), 1707-1720.**
- มนชนก จุลสิกข์. **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาวัดในพื้นที่ฝั่งธนบุรี. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 21(2), 203-210.**
- Cochran, W.G. **Sampling Techniques**. 3d ed. New York : John Wiley and Sons Inc, 1977.

